

Pressuposts CAIB 2020

Informe economicofinancer

GOVERN
ILLES
BALEARIS

Informe economicofinancer

Pressuposts CAIB 2020

Direcció: Llorenç Pou Garcias

Director General de Model Econòmic i Ocupació

Coordinació: Miquel Quetglas Oliver

Realització:

Gabriel Servera Roobrouck
Laura Alomar Llorente
Pedro Ripoll Domenech
Manuel José Carmona Robert
Maria del Mar Ribas Mas
Bernat Vidal Lara

Direcció General de Model Econòmic i Ocupació
Conselleria de Model Econòmic Turisme i Treball
GOVERN DE LES ILLES BALEARS

Plaça de Son Castelló, 1
(Polígon de Son Castelló)
07009 - Palma
Illes Balears (Spain)
Tel.: +34.971.788.526
Fax.: +34.971.176.981
<http://dgeconomia.caib.es>
E-mail: informa@dgeconomia.caib.es

ÍNDEX

Marc econòmic per als pressuposts de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears de l'exercici de 2020

1. Internacional	5
2. Espanya	7
3. Illes Balears	8
3.1. Evolució econòmica recent	8
3.2. Preus de consum	12
3.3. Mercat laboral	13
4. Annex. Quadres de previsions	14

**Marc econòmic per als pressuposts de la
Comunitat Autònoma de les Illes Balears
de l'exercici de 2020**

1 Internacional

Segons el Fons Monetari Internacional (FMI), el ritme de producció a escala mundial continua sent moderat. Es pronostica un creixement global del 3,2 % per al 2019, i que l'economia repunti fins al 3,5 % el 2020. La inversió i la demanda de béns de consum duradors han estat moderades a les economies avançades i als mercats emergents, atès que les empreses i les llars continuen postergant aquests tipus d'inversions. Així, el comerç mundial, intensiu en maquinària i béns de consum duradors, continua amb l'atonía.

El lleuger repunt del creixement projectat per al 2020 suposa l'estabilització de les economies de mercats emergents i en desenvolupament cap a la resolució de les diferències entorn de polítiques comercials. Els principals riscos que poden afectar les previsions són el ressorgiment de noves tensions comercials que afectin les expectatives d'inversió; una aversió al risc continua en el temps que deixi al descobert una contínua acumulació de vulnerabilitats financeres després d'un període de tipus d'interès baixos, i una intensificació de pressions desinflacionàries que són perjudicials per al creixement econòmic.

Les **economies avançades** continuaran amb diferents ritmes de creixement el 2019 i el 2020. El creixement més ràpid es dona als Estats Units i al Canadà. El creixement dels mercats emergents i de les economies en desenvolupament minva el 2019 i augmentarà el 2020, amb la Xina i l'Índia encapçalant les projeccions de creixement, si bé a altres països es donen revisions a la baixa, com succeeix al Brasil, per la rebaixa de les qualificacions creditícies, i a Mèxic, amb una inversió i un consum privat dèbils. A les economies avançades el PIB creix el 2,2 % el 2018 i s'espera que el creixement minvi el 2019 i el 2020, amb un 1,9 % i un 1,7 %, respectivament. Quant a la inflació, a les economies avançades se situa en el 2,0 % l'any passat, es redueix el 2019 (1,6 %) i el 2020 recupera el creixement del 2018 (2,0 %). A les economies en desenvolupament els preus mitjans del 2018 augmenten a un ritme del 4,8 %, que es mantindrà el 2019 i el 2020.

A les economies emergents i en desenvolupament, el PIB creix un 4,5 % el 2018 i es preveu que minvi fins al 4,1 % de variació interanual el 2019, i repunti fins al 4,7 % el 2020. L'FMI preveu que Rússia es desacceleri un 1,2 % el 2019, i reviscoli fins a l'1,9 % el 2020. La Xina tanca el 2018 amb un 6,6 % i minva fins al 6,2 % i 6,0 % el 2019 i 2020, respectivament. El Brasil el 2018 presenta una taxa de variació de l'1,1 %, se reestima a la baixa la previsió per al 2019 fins al 0,8 % i repunta significativament el 2020 fins al 2,4 %. L'economia de l'Índia tanca el 2018 amb un 6,8 % de variació interanual del PIB, i s'estima que repunti l'any 2019 (7,0 %) i el 2020 (7,2 %). El comerç mundial registra una variació interanual positiva el 2018 del 3,7 %, se n'espera una baixada per a l'any 2019 i que, el 2020, reviscoli fins al ritme del 2018.

Segons l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE), el creixement trimestral interanual dels **Estats Units** continua l'escalada iniciada el 2016 i repunta en el primer trimestre del 2019 fins al 3,2 %, dues dècimes més que en el trimestre anterior, i molt per sobre de la zona euro, que es limita a l'1,2 %. Aquest dinamisme ha estat reforçat per les reduccions fiscals, però la seva contribució al creixement comença a disminuir. La taxa d'atur continua minvant i se situa al mes de maig en el 3,6 % (5,9 milions d'aturats), davant el 4,0 % registrat al gener. La inflació és manté de forma sostinguda per sota de l'objectiu del 2 % i al mes d'abril és de l'1,6 % interanual, tot i que repunta respecte al mesos precedents (gener i febrer se situen a l'1,0 %).

El creixement de les exportacions s'ha alentit, amb una reducció dels béns destinats a la UE, a l'Àsia oriental i la regió del Pacífic. En aquest sentit, en el primer trimestre del 2019, la taxa de creixement de les exportacions d'Amèrica del Nord es troba en el 0,8 % interanual, segons l'Organització Mundial del Comerç. Per la seva banda, l'FMI preveu que el ritme de creixement del PIB es moderi el 2019 fins al 2,6 %, i el 2020 (1,9 %). Com a factors que n'afavoreixen el creixement, figuren el dinamisme de les exportacions i la acumulació d'existències, mentre que com a factors que el debiliten, una demanda interna per sota de les expectatives i un menor volum d'importacions, parcialment a causa de l'efecte aranzelari.

L'economia de la **Xina** minora el ritme de creixement previst per als anys 2019 i 2020 (6,2 % i 6,0 %, respectivament). Els efectes negatius de l'augment aranzelari i el debilitament de la demanda externa constitueixen un problema afegit a les problemàtiques estructurals de l'economia per mantenir ritmes de creixement elevats. Per la seva banda, el Banc Mundial indica que el volum d'activitat recent ha estat reforçat per estímuls fiscals i monetaris. La inflació dels preus al consumidor ha augmentat, però es manté per sota de l'objectiu.

L'economia **japonesa** tanca el 2018 amb un creixement del 0,8 % i es preveu que els creixements per al 2019 i 2020 es mantinguin per sota de l'1,0 % (0,9 % i 0,4 %, respectivament). Al primer trimestre del 2019 s'han registrat dades conjunturals positives, les quals són reflex de l'acumulació d'existències i de la contribució de les exportacions netes, motivades per una caiguda de les importacions. Segons el Banc Mundial, a l'impuls de l'activitat ha contribuït el suport del Govern al llarg del primer semestre del 2019, així com el rebot després de les catàstrofes naturals del 2018, però continua sent un creixement baix. Al mes de maig, els preus se situen en el 0,8 % i la taxa d'atur es manté en el 2,4 %.

Quant al **petroli**, el preu del barril Brent al mes de maig s'ha situat en els 71,32 dòlars, de forma que continua l'escalada de preus i es configura com el preu més alt des de l'octubre del 2018 (81,03 dòlars), tot i trobar-s'hi a molta distància. Entre els factors explicatius d'aquest increment, figuren les retallades de producció entre l'OPEP i els seus socis que no pertanyen a l'OPEP, així com la decisió dels Estats Units de suspendre les renúncies per les seves sancions a l'Iran. L'Àrabia Saudita ha contribuït més a la caiguda de l'oferta, reduint la producció d'un milió de barrils per dia en relació amb els nivells del final de 2018. El Banc Mundial preveu que el preu mitjà del petroli el 2019 romangui al voltant dels 66 dòlars, i dels 65 dòlars el 2020.

Pel que fa al mercat de **divises**, des de l'inici del 2018 l'euro s'ha anat depreciant respecte del dòlar. Des dels 1,18 dòlars per euro de mitjana el 2018, en l'actualitat al mes de juny se situa en 1,12 dòlars per euro. Pel que fa a l'euro respecte de la lliura esterlina, s'ha anat revalorant des del 2015. Al juny del 2019, l'euro es canvia per 0,89 lliures esterlines, màxim que no es registrava des del mes de desembre del 2018.

L'economia de la **zona euro** tanca el 2018 amb una taxa de creixement de l'1,9 % i projecta un 1,3 % per al 2019 i un 1,6 % per al 2020. Segons l'FMI, es preveu un repunt al creixement que s'iniciarà al segon semestre de 2019 i es perllongarà fins al 2020, atès que preveu una recuperació de la demanda externa i la desaparició de factors temporals que contribuïen negativament al creixement. En el primer trimestre del 2019, l'economia manté el ritme de creixement del quart trimestre del 2018 (1,2 %) i finalitza un cicle d'alentiment econòmic que es registrava des de la segona meitat del 2017. Segons l'Eurostat, la taxa d'atur a la Unió Europea estableix un mínim al mes de maig i se situa en el 6,7 %, la qual cosa suposa un total de 14,4 milions de persones.

La inflació estimada a l'eurozona als mesos de maig i juny minva fins a l'1,2 %, davant l'1,7 % registrat a l'abril. La previsió de la taxa d'atur per al 2019 és del 8,0 % i la variació de preus s'espera que arribi fins a l'1,3 %. Segons el Banc Mundial, les condicions econòmiques a la zona euro s'han deteriorat ràpidament des de mitjans del 2018, especialment en el sector industrial. L'alentiment econòmic ha provocat una minva de les exportacions, especialment les dirigides a la Xina i la regió d'Europa i Àsia Central.

La demanda domèstica també s'ha suavitzat, encara que en menor grau, ja que es manté reforçada per la disminució de la desocupació i el sòlid creixement dels salaris reals. Com a resposta a aquesta conjuntura, Alemanya, França i Itàlia han anunciat plans per reduir els impostos i augmentar les despeses, que equivalen al 0,2 % del PIB de la zona de l'euro per any durant el període 2019-2021.

L'economia **alemanya** en el primer trimestre del 2019 registra un increment interanual de volum del 0,7 %, una dècima per sobre del quart trimestre del 2018. Els preus als mesos de maig i juny augmenten a un ritme de l'1,3 % interanual. Segons l'FMI, Alemanya tanca el 2018 amb un creixement de l'1,4 %, estima un 0,7 % per al 2019 i un 1,7 % per al 2020. Al mes de maig, la taxa d'atur continua amb la tendència a la baixa (3,1 %) i representa un milió tres-cents mil persones aturades.

L'economia **francesa** manté en el primer trimestre del 2019 un augment real del PIB de l'1,2 %, igual a la taxa que registrarà en el quart trimestre del 2018. De conformitat amb les dades de l'FMI, el creixement experimentat el 2018 és de l'1,7 % i preveu per al 2019 una variació de l'1,3 %, mentre que per al 2020 arriba a l'1,4 %. Al maig de 2019, la taxa d'atur se situa al 8,6 %, cinc dècimes menys que al maig del 2018 (9,1 %). El nivell de preus al juny del 2019 s'incrementa un 1,4 % interanual.

L'economia d'**Itàlia** és la que presenta major debilitat de les economies avançades d'Europa. En el primer trimestre del 2019 registra creixement negatiu (-0,1 % interanual), una dècima menys que en el quart trimestre del 2018 (0,0 %). Segons l'FMI, Itàlia tanca el 2018 amb un creixement del 0,9 %, i projecta un 0,1 % per al 2019 i un 0,8 % per al 2020. Els nivells de preus minven lleugerament fins al 0,8 % de variació interanual al juny. La taxa d'atur al mes de maig baixa per sota del 10 % i se situa en el 9,9 % de la població activa.

En el primer trimestre del 2019, el PIB **britànic** repunta fins a l'1,8 %, quatre dècimes per sobre del quart trimestre del 2018. Aquest ritme registrat en el primer trimestre suposa la taxa trimestral interanual més elevada des del tercer trimestre del 2017 (2,0 %). Segons l'FMI, el Regne Unit tanca el 2018 amb una variació de l'1,4 %, mentre que projecta un 2019 i un 2020 amb taxes de l'1,3 % i l'1,4 %, respectivament. La taxa d'atur es manté en el mes de març a mínims històrics (3,7 % de la població activa). L'IPC al mes d'abril repunta dues dècimes i se situa en el 2,1 %.

2 Espanya

L'economia **espanyola** presenta una taxa de variació interanual del PIB del 2,4 % en el primer trimestre del 2019. Repunta una dècima respecte al creixement registrat al quart trimestre de 2018 (2,3 %), però se situa per sota de les variacions de la resta de trimestres precedents.

Segons l'FMI, tanca el 2018 amb un creixement del 2,6 % i projecta una taxa de variació per al 2019 i el 2020 del 2,3 % i l'1,9 %, respectivament.

Segons dades de l'Eurostat, la taxa d'atur minva fins al 13,6 % (3,1 milions de persones) al maig del 2019, cosa que representa 1,8 punts percentuals menys que al mateix mes de l'any anterior. Quant als preus de consum, al juny la inflació se situa en una variació del 0,6 % interanual.

De conformitat amb les xifres de la Comptabilitat Nacional Trimestral d'Espanya, el creixement del PIB en el primer trimestre de 2019 repunta una dècima fins al 2,4 %. Des del punt de vista de la despesa, la contribució de la demanda nacional al creixement anual del PIB és de 2,2 punts, enfront dels 2,5 punts del trimestre anterior, i la demanda exterior és de 0,2 punts (enfront del -0,2 en el quart trimestre de 2018).

La despesa en consum final de les llars minva cinc dècimes respecte al trimestre anterior i creix l'1,5 %, enfront del 3,0 % del mateix trimestre del 2018. La despesa de les administracions públiques minva lleugerament fins al 2,0 % (0,2 p. p. menys que al trimestre anterior). Respecte de la inversió, la formació bruta de capital fix repunta tres dècimes i mostra una variació del 4,7 %.

La inversió en construcció augmenta en termes interanuals un 4,3 %, la qual cosa significa que el ritme expansiu disminueix 2 p. p. respecte del trimestre anterior. Les exportacions de béns i serveis continuen la tendència a la baixa (cauen 1 p. p. respecte al trimestre anterior) i no registren creixement interanual (0,0 %). Les importacions, després d'una pujada interanual en el quart trimestre del 2018 (1,7 %), cauen fins a un -0,5 % en el primer trimestre de 2019.

En el primer trimestre del 2019, des del punt de vista de l'oferta, la branca del sector de la construcció manté una acceleració major que les altres activitats, tot i presentar una taxa de creixement interanual (un 6,6 %) més baixa que les registrades als trimestres precedents. D'altra banda, els sectors primari i secundari mostren feblesa i aturen el creixement (0,0 % al sector primari i cau 3,6 p. p., mentre que el sector secundari creix un 0,1 % i augmenta 1,4 p. p.).

El sector serveis continua amb el dinamisme registrat als trimestres anteriors i repunta fins al 3,1 % interanual, i dins aquest destaquen les activitats professionals (5,0 % de variació interanual), el comerç, transport i hostaleria (3,9 %), i les activitats financeres i d'assegurances (3,0 %).

En el mercat laboral, l'ocupació s'accelera dues dècimes i creix a un ritme del 3,2 % interanual en el primer trimestre de l'any, la qual cosa suposa un increment aproximat de 597 mil llocs de treball equivalents a temps complet en un any. La variació del cost laboral unitari se situa en el primer trimestre del 2019 en un 2,1 %.

El Banc d'Espanya preveu al juny del 2019 que la fase expansiva del ritme del PIB continuarà a curt i mitjà termini, encara que a un ritme menor. Destaquen, com a factors que contribueixen al creixement, la preservació d'una posició competitiva favorable, l'enfortiment de la situació patrimonial dels agents privats i el manteniment d'una política monetària acomodaticia, a més de la previsió de millora dels mercats d'exportació. La previsió de variació del PIB per al 2019 és del 2,4 %, mentre que per al 2020 se situa en el 1,9 %.

La inflació, que el 2018 ha experimentat una variació de l'1,7 %, es preveu que minvi el 2019 fins a un ritme de l'1,1 %. En matèria d'ocupació, estima un augment molt reduït de la productivitat del treball i una millora en la taxa d'atur, la qual preveu que es redueixi fins al 13,8 % el 2019 i al 12,4 % el 2020. S'estima que el dèficit públic previst per al 2019 se situï en el 2,4 % i minvi fins a l'1,8 % el 2020.

La Fundació de les Caixes d'Estalvi (Funcas) al mes de juliol preveu per a l'economia espanyola un creixement del PIB per al 2019 i 2020 del 2,2 % i del 2,0 %, respectivament. Per al 2019, la previsió de creixement de la demanda nacional és del 2,5 % interanual, mentre que per al 2020 minva fins al 2,1 %.

Per altra banda, el Banc d'Espanya preveu una política fiscal expansiva el 2019, a la qual cosa contribueix el dinamisme dels ingressos, així com una moderació de la despesa en inversió. Segons dades d'aquest organisme, el deute consolidat segons el Protocol del dèficit excessiu (PDE) en el primer trimestre del 2019 és del 98,7 % del PIB, la qual cosa suposa 1,2 bilions d'euros. D'aquests, un 87,9 % correspon a l'Administració central; un 24,4 % a les comunitats autònomes, i un 2,1 % a les corporacions locals.

3 Illes Balears

L'economia de les **Illes Balears** ha continuat els darrers anys immersa en un procés de fort creixement econòmic, fins al punt que amb la informació de 2018 ja presenta un nivell de producció que és un 12,1% per sobre dels registres màxims assolits abans de l'inici de la crisi econòmica. En concret, el valor afegit brut a preus constants augmentà un 2,7 % en el 2018, mentre que el mercat de treball també ha vingut registrant dades d'ocupació que representen màxims històrics.

Quant a les dades disponibles per al 2019, les estimacions de la Direcció General de Model Econòmic i Ocupació apunten que l'economia balear continua amb el seu patró de creixement, amb una taxa del 2,2% interanual per al primer trimestre, el que significa continuar per sobre de la taxa de creixement de l'economia balear, situada al voltant del 2%. A la vegada, la variació del VAB de l'arxipèlag balear del primer trimestre és més elevada que la mitjana de la zona euro (1,2 %) i dues dècimes percentuals per sota de la dada espanyola, si bé en aquest darrer cas no s'ha d'oblidar que l'economia espanyola tot just ara ha recuperat el nivell de PIB anterior a l'esclat de la crisi econòmica.

Pel que fa a la dinàmica, és cert que el ritme de creixement de l'economia balear s'ha suavitzat. Les raons són vàries: d'una banda, és innegable que la forta acumulació de creixement en els darrers anys fa que inevitablement s'hagi de produir una suavització de la taxa de creixement, especialment quan no es perd de vista que en molts de registres, com ara els turístics o els laborals, els creixements es fan sobre màxims històrics. D'altra banda, també és un fet l'alentiment del creixement d'Espanya i de la Unió Europea, fet que condiciona l'evolució de l'economia balear.

Per al conjunt del 2019 la predicció de creixement real del PIB se situa en el voltant del 2,5 %, i pel 2020 en un 2,1 %¹. Com s'ha esmentat anteriorment, aquest comportament es troba en línia amb les economies del seu entorn. Les Illes Balears patiren amb menys intensitat els retrocessos de la crisi econòmica. Entre el 2008 i el 2013 el PIB real balear retrocedí un -7,8 %, mentre que l'espanyol ho va fer un -8,9 %.

A partir d'aleshores, l'economia de l'arxipèlag ha remuntat amb més vigor que a Espanya, ja que en els quatre anys següents la producció balear recupera el 15,2 %, mentre que el conjunt estatal es queda en el 14,2 %. Així les coses, les Illes Balears caigueren un punt menys en el temps de crisi i incrementaren el creixement un altre punt més en la fase de recuperació, i varen demostrar que, fins i tot patint la crisi de forma menys intensa que el conjunt de l'Estat, i per tant, partint d'una situació no tan baixa, ha estat capaç d'accelerar en moments de bonança amb més intensitat.

Quant al PIB en termes nominals del 2020, se'n preveu un increment del 3,0 %, amb la qual cosa situaria el valor nominal en els 33.732,9 milions d'euros. Pel que fa a l'any 2019 se n'estima un increment del 4,0 %; en cas de complir-se les previsions el PIB d'aquest any arribaria a una quantitat de 32.750,4 milions d'euros.

Quant al mercat de treball, l'any 2018 continua mostrant una tendència positiva. La xifra d'afiliats del 2018 (496.712 persones) registra el valor més alt de tota la sèrie (d'ençà el 1996) i s'acosta per primera vegada als 500.000 afiliats. Això es tradueix en un creixement interanual del 3,4 %. Alhora, també s'incrementa l'afiliació equivalent a temps complet (4,9 %), fet que representa que a més de haver-hi més gent treballant, també n'augmenten les hores treballades.

Quant a l'atur, s'assoleix el valor de 48.641 aturats, el qual es manté a la baixa amb un 5,5 % menys de persones desocupades que el 2017, de manera que és l'únic territori amb una xifra d'atur registrat inferior a la del 2008. Per al 2020 s'estima un creixement mitjà de l'ocupació d'un 1,8 %.

3.1. Evolució econòmica recent

El sector **agropesquer** tancà l'any 2018 amb una taxa de creixement d'un 0,9 %, per davall del tancament de la de l'any 2017 (1,7 %). La previsió per al 2019 i el 2020 és arribar a unes taxes de creixement d'un 0 % i d'un 0,9 % respectivament. Segons dades de l'abril del 2019, encara provisionals, del Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient, la producció dels cereals que més es cultiven a les Illes Balears (blat, ordi i civada) s'incrementa respecte de l'any anterior. Així, la producció de blat es preveu de 9 milers de tones (un 12,5 % menys) en una superfície de conreu de 5.900 hectàrees (485 més que la superfície del 2018). La producció d'ordi es preveu de 32,0 milers de tones (un 12,3 % menys) en una superfície de conreu (20.200 hectàrees) superior a la de 2018 en 897 hectàrees. Quant a la producció de civada disminueix un 11,1 % interanual i la previsió és de 9,0 milers de tones en una superfície de conreu de 15.200 hectàrees que, en aquest cas, també augmenta en 464 hectàrees.

Segons dades de la denominació d'origen Oli de Mallorca, la producció d'oli d'oliva de la campanya 2017-2018 va ser de 912.505 litres, un 99,8 % superior a la campanya de l'any anterior. En la mateixa línia, la superfície de conreu fou un 15,8 % més i arribà a les 3.770 hectàrees. En el mercat exterior, en relació amb els principals productes de les Illes Balears que es venen fora de les seves fronteres en el 2018, s'observa que, pel que fa a la patata, disminueix l'exportació en volum (-3,9 %) però augmenta en valor monetari (16,7 %). Entre els principals països compradors d'aquest tubèrcul en augmenten les compres en valor del Regne Unit (58 %), Polònia (10,7 %), Dinamarca (6,6 %) i Alemanya (11,6 %).

¹ Per més detall de la metodologia emprada consulti: http://www.caib.es/altreswebs/indicadorseconomia/FitxersDG/ind_sist_sec_islas.pdf

Pel que fa a la goma de garroffí les vendes internacionals d'aquest producte augmenten en valor monetari (51,8 %) però també disminueix en volum (-9,6 %). El mercat exterior per al vi i el licor minva lleument tant en valor (-2,7 %) com en volum (-3,5 %). Segons les dades acumulades de l'any 2018 del Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient, les tones de carn de bestiar sacrificat en els escorxadors de les Illes Balears disminueixen en general, excepte les de carn de bestiar d'aus (6,8 %).

De conformitat amb l'enquesta de sacrifici de bestiar, la varietat més demandada és la carn de bestiar porcí, seguida del boví, i en darrer lloc l'oví. Així, el nombre de porcs sacrificats durant l'any 2018 arriba a 125.786 animals, que representen 3.612 tones (un 4,0 % menys que el 2017). Quant al bestiar oví cau un 1,9 % i se situa en les 1.633 tones (157.637 animals).

La producció pesquera declarada a les Illes Balears durant el 2018 va ser de 3.014 tones, amb un valor en primera venda de 21,02 milions d'euros. En comparació amb l'any anterior (3.079 tones i 20,69 milions d'euros), les dades representen un descens d'un 2,1 % en el pes de les captures, i un increment de l'1,6 % en el valor econòmic.

El 2018 el sector de la **indústria i l'energia** continua la senda de creixement amb un ritme de l'1,4 % del valor afegit brut (VAB); això suposa set dècimes percentuals per sota del valor registrat el 2017 (2,1 %). Aquesta tendència a la baixa es confirma durant el primer trimestre de 2019, atès que la taxa de variació interanual baixa fins al 0,9 %. La previsió per a l'exercici actual estima una pujada interanual d'un 1,1 %.

La producció industrial durant el 2018 presenta un balanç negatiu amb una variació interanual en el conjunt de l'any del -4,1 %, dada que suposa anar de valors positius en els darrers tres anys a valors negatius.

Tots els destins econòmics que conformen l'índex general presenten dades amb signe negatiu: les que presenten un decreixement més destacat són les que corresponen als béns d'equip (-10,6 %) i als béns de consum no durador (-5,9 %); contràriament, les que presenten un decreixement més moderat són les associades als béns intermedis (-0,6 %) i als béns de consum durador (1,8 %).

La darrera dada disponible de l'índex de producció industrial, corresponent al mes de maig de 2019, confirma aquesta evolució a la baixa. Així, durant els cinc primers mesos d'enguany, la variació respecte del mateix període de l'any passat és d'un -5,8 %.

Per sectors productius, durant el 2018, la indústria extractiva es reactiva respecte a l'any anterior i presenta una variació en la mitjana de l'any del 20,3 %. La indústria manufacturera empitjora l'evolució que experimentà el 2017 i presenta una variació del -6,0 %. Finalment, el sector del subministrament d'energia, gas i aire condicionat també tanca l'any en negatiu, -1,8 %.

D'altra banda, la facturació de les empreses industrials registrada en l'índex de volum de negocis (ICN) l'any 2018 presenta un retrocés del -2,7 %. Contràriament, en els primers cinc mesos del 2019, la facturació reprèn la tendència a l'alça i la variació de la mitjana de l'índex d'aquest període respecte del mateix del 2018, experimenta un increment d'un 2,7 %. La mateixa pauta observam en el cas de l'entrada de comandes en la indústria balear al llarg del 2018, atès que l'índex tanca l'exercici amb una davallada interanual d'un -3,5 %. Això no obstant, durant els primers cinc mesos d'enguany l'entrada de comandes és bastant positiva, amb una dada 5,5 % superior a la del mateix període de l'any passat.

El 2018, la demanda d'energia elèctrica a les Illes (6.054 GW) s'incrementa un 0,6 % amb relació a la del 2017. Per illes, totes registren taxes positives a excepció de Menorca (-1,9 %). Les més altes es registren a Eivissa (2,2 %) i a Formentera (1,2 %), mentre que la demanda a Mallorca es manté pràcticament idèntica a la de l'any anterior. La demanda màxima diària en el període estival —comprèn els mesos de juny a setembre— es produí el 6 d'agost, amb un consum de 26,4 GW, i en el període hivernal es registrà el 27 de febrer, amb 18,8 GW. D'acord amb les dades de Red Eléctrica de España (REE) relatives als components de la demanda, totes mostren una influència positiva per l'elaboració de la variació total, així la laboralitat, la temperatura i la demanda corregida mostren un pes del 0,2 % en el creixement 2018/2017. L'any passat, la generació d'energia renovable (271,8 GW) s'incrementà un 6,9 %. Per altra part, si consideram la demanda acumulada durant els primers sis mesos d'enguany en el conjunt de l'arxipèlag, la variació respecte del mateix període de l'any passat és d'un -0,4 %.

Quant a l'afiliació a la Seguretat Social, considerant el règim general i el d'autònoms, la mitjana de 2018 —28410 treballadors afiliats— puja un 2,6 % respecte de la del 2017. Concretament, l'afiliació al règim d'autònoms creix un 1,0 % mentre que la variació produïda en el règim general és sensiblement superior (3,0 %). En el període comprès entre el gener i el juny de 2019, considerant la mitjana dels sis mesos, l'increment, tenint en compte els dos règims, se situa en un 2,2 %.

A les Illes Balears, **la construcció** segueix per una senda de creixement i no mostra signes d'estancament, tant els indicadors que registren l'activitat de manera contemporània com els indicadors avançats mostren augments, amb l'única excepció de la licitació d'obra pública, que disminueix. Això es reflecteix en la taxa de creixement interanual del VAB de la construcció del primer trimestre d'enguany, que és d'un 3,7 % i és positiva des de l'any 2015. Durant el 2019, s'espera un increment del VAB de la construcció d'un 3,7 % i d'un 3,3 % per a l'any següent, aquestes previsions milloren les realitzades un any enrere. El darrer dia de desembre del 2018 la Seguretat Social té 52.576 treballadors d'alta, la qual cosa significa un increment d'un 6,8 % respecte del mateix moment del 2017. Aquest augment relatiu continua durant el 2019, i al juny d'enguany la Seguretat Social té 54.882 treballadors d'alta, la qual cosa significa un augment d'un 5,5 % respecte del mateix moment del 2018.

El nombre de contractes signats també reflecteix un lleuger augment de la força laboral dedicada a la construcció. Així, el 2018 es registraren 55.529 noves contractacions, un 0,39 % més que l'any anterior. En els primers sis mesos del 2019 es redueixen els contractes registrats respecte al mateix període del 2018 (-1,3 %). Aquesta millora general del sector també s'ha reflectit en els certificats de final d'obra. Així, el 2018 el valor de la liquidació de l'execució material de les obres sobre habitatges va augmentar un 38,5 % (l'any anterior ja s'havia incrementat un 95,0 %), i, entre el gener i l'abril del 2019, continua augmentant significativament (29,7 %).

Quant als indicadors avançats, el 2018 les llicències municipals d'obra sobre habitatges arribaren a 2.475, xifra que representa un 2,2 % més que les del 2017. Els projectes visats pel Col·legi Oficial d'Arquitectes de les Illes Balears, un any més, apunten cap a una estabilització o creixement lleu del sector a curt i mitjà termini.

El 2018 es tramitaren 6.679 expedients, amb un increment anual d'un 4,5 %. Aquests projectes també suposen un augment del pressupost que implica l'11,5 % i dels metres quadrats (0,1 %). Del gener al juny de 2019, el Col·legi Oficial d'Arquitectes de les Illes Balears ha tramitat 3.427 expedients, un -1,2 % menys que durant el mateix període de l'any 2018. Segons dades del Ministeri de Foment, les obres públiques licitades a les Illes Balears el 2018 representaren un total de 84 milions d'euros, amb una disminució d'un -19,4 % respecte de l'import del 2017. Continua en els primers cinc mesos del 2019 la disminució en la licitació oficial (-3,6 %).

L'activitat **immobiliària** és una de les branques que més pateix els cicles econòmics i les expectatives d'evolució de l'economia. Així, la compravenda d'habitatges el 2018 s'ha reduït suaument respecte a l'any anterior -2,3 %.

L'evolució és molt semblant tant en el cas de transacció d'habitatges nous (-1,1 %) com de transaccions d'habitatges de segona mà (-2,6 %). Aquesta situació canvia parcialment al llarg dels primers cinc mesos del 2019 amb una davallada de les transaccions d'habitatges del -8,3 %; en aquest període, el nombre d'operacions sobre habitatges nous es manté en termes interanuals i en canvi disminueixen les operacions d'habitatges usats (-10,2 %).

Durant el 2018 ha continuat la reactivació del finançament per la compra d'habitatge; la constitució d'hipoteques ha crescut un 1,9 % i el seu import un 11,1 %. En els quatre primers mesos del 2019 el finançament per als habitatges formalitzat amb hipoteca es redueix tant en nombre (-4,2 %) com en import (7,4 %). Segons les dades publicades per l'INE, a les Illes Balears el preu de l'habitatge el 2015 inicià un encariment del metre quadrat, que continuà el 2016 i s'accelerà el 2017 i 2018.

D'aquesta manera, l'any 2018 els preus són un 23,2 % superiors als de l'any 2015. L'any 2018 els preus augmentaren en un 7,5 % en termes interanuals. Aquesta tendència s'allarga al 2019. La conjunció d'un increment de la demanda, d'una banda, i de la contenció acumulada del creixement del parc d'habitatges, de l'altra, ha conduït a un encariment en el primer trimestre del 7,3 %.

L'activitat comercial amb l'**exterior** tanca l'exercici del 2018 amb el millor balanç de la sèrie històrica. D'aquesta manera, segons les dades acumulades del 2018, les exportacions augmenten un 5,0 % respecte al 2017 i la facturació arriba a 1.957,4 milions d'euros; per tant, supera en més de 102,6 milions la facturació de tot l'exercici del 2017. Les importacions (1.766,4 M€), en canvi, experimenten una caiguda (1,1 %). El saldo de l'any 2018 és, per tant, positiu (191,0 M€) i la taxa de cobertura és del 110,8 %, la més alta de tota la sèrie històrica, i reflecteix el tercer superàvit comercial de la sèrie disponible.

El valor de les exportacions pels productes de la indústria manufacturera durant l'any 2018 (1.587,1 M€) s'incrementa en un 0,6 % i representa el 81,1 % del total exportat al llarg del període examinat.

Un dels trets destacables quant a la tipologia de béns industrials exportats des de les Illes Balears és el fort creixement de les vendes de mobles (31,5 %), així com de perfumeria i cosmètics (8,1 %).

També cal esmentar el fort creixement de les peces de vestir (llevat del punt) i complements (accessoris), amb un 62,7 %, així com la pell i el cuir (4,3 %). En canvi, altres manufactures tradicionals presenten taxes de variació negatives, entre les quals destaquen, en termes relatius: la joieria i bijuteria (-17,9 %); els articles d'aixetes i òrgans similars per a canonades, calderes i dipòsits (-11,0 %), i el calçat (-3,1 %).

Els països de la Unió Europea constitueixen el principal mercat de les mercaderies exportades de les Illes Balears. El 2018 n'encapçala el rànquing Alemanya, amb una facturació superior als 327 milions d'euros i un increment interanual del 37,9 %. A continuació, els Països Baixos (308,4 M€, però amb un descens del -2,2 % respecte el 2017), seguits de França (261,7 M€) i d'Itàlia (150 M€).

La següent zona no europea és Amèrica central i el Carib, amb una facturació conjunta de 113,1 milions i un increment percentual del 17,4 %, sent Mèxic el país amb una major facturació (40,6 M€ i un 89,2 % més que el 2017).

D'altra banda, la partida exportadora d'agricultura, ramaderia, silvicultura i pesca suposa en l'acumulat del 2018 un total de 36,5 M€ i un creixement, respecte del 2017, d'un 21,6 %.

El 2018 els **serveis** tanquen l'exercici amb una taxa de variació interanual del VAB del 2,7 %. A diferència dels anys precedents i malgrat que la taxa de creixement d'aquest sector iguala a la del conjunt de l'economia balear, és inferior a la del sector de la construcció (3,5 %). Si considerem l'evolució de la variació trimestral del VAB i la posam en el context econòmic del conjunt de l'Estat espanyol i de la Unió Europea, cal remarcar el dinamisme que continua mostrant el sector a les Illes Balears. La previsió de l'evolució de la dada per a tot l'any 2019 estima un creixement del 2,5 %.

Considerant el règim general i el d'autònoms, l'afiliació mitjana de treballadors (409.263) a la Seguretat Social durant el 2018 suposa un augment en termes interanuals del 3,0 %. Per règims, l'afiliació al general (328.415) puja a un ritme del 3,6 %, més intensament que l'afiliació dels autònoms (68.357), que ho fa a un ritme de l'1,6 %.

En el període comprès entre el gener i el juny d'enguany, el nombre de cotitzadors a la Seguretat Social puja de mitjana un 1,7 % en relació amb el mateix de l'any passat (cal remarcar que tant el règim general com el d'autònoms creixen a un ritme superior a l'1,9 % i que la dada es troba justificada per l'evolució del nombre d'afiliats al règim de la llar, amb un -4,8 %).

Al llarg del 2018, els indicadors d'activitat del sector de serveis, tant pel que fa al volum de vendes com a l'ocupació, mantenen un ritme de creixement positiu i elevat. Així, la facturació de les empreses tanca l'exercici 2018 amb un increment interanual d'un 4,9 %, una mica per sota de la taxa de l'any precedent (5,6 %). Respecte a l'any 2019, en els primers cinc mesos la xifra de negoci del sector evoluciona un 3,5 % respecte al mateix període de l'exercici anterior.

Per la seva part, l'índex d'ocupació de l'exercici 2018 experimenta una variació mitjana respecte al 2017 del 3,4 % (dues dècimes de punt percentual superior a la variació del període 2017/2016). Finalment, del gener al maig de l'any en curs aquesta dada ha evolucionat en termes interanuals un 2,5 %.

El 2018, totes les activitats del sector terciari mostren una millora considerable en el nivell de vendes. Expressades en taxa interanual, sobresurten les activitats professionals, científiques i tècniques (10,2 %), el transport i emmagatzematge (8,5 %) i les activitats comercials (5,4 %). Pel que fa als primers cinc mesos del 2019, totes les branques d'activitat tornen a presentar signe positiu. En aquest cas, cal destacar l'evolució de les activitats de transport i emmagatzematge (6,6 %), d'informació i comunicacions (5,8 %) i les professionals, científiques i tècniques (5,0 %).

D'altra banda, les activitats que han mostrat un major dinamisme el 2018 en l'indicador d'ocupació del sector serveis són les corresponents a les activitats professionals, científiques i tècniques (6,0 %); informació i comunicacions (4,0 %) i hostaleria (4,0 %).

En el període comprès entre el gener i el maig d'enguany, la variació de la mitjana de l'índex repunta moderadament i queda en un 3,9 % interanual. Finalment, i pel que fa al període del gener al maig de 2019, les activitats que han presentat major evolució són hostaleria (3,4 %) i altres serveis (2,7 %).

El **turisme** continua incrementant el protagonisme en l'economia balear, i el seu comportament positiu ha reforçat la recuperació de les altres activitats. Les Illes Balears tancaren l'any passat amb uns resultats excepcionals quant a recepció de turistes, tant estrangers com del mercat nacional.

Durant l'any 2018 arriben 16,6 milions de turistes a les Illes Balears, xifra que representa un 1,5 % més que l'any 2017, gràcies sobretot al comportament dels mercats nacional i francès, que augmentaren un 6,9 % i un 23,3 %, respectivament, i malgrat el retrocés dels mercats alemany i britànic (-3,1 % i -1,4 %, respectivament). A aquests increments cal afegir el que s'ha esdevingut durant els 5 primers mesos de l'any 2019, en què ha continuat l'augment de l'arribada de turistes a un bon ritme (4,2 %) gràcies sobretot al turisme nacional.

La despesa turística del 2018 continuà la bona tendència de l'any anterior i augmentà en termes interanuals un 2,0 % fins a arribar a 16.361 milions d'euros. Tot i que el mercat nacional incrementa notablement la seva despesa (7,4 %) fins arribar als 1.544 milions d'euros, n'és el turisme estranger el principal responsable de l'increment (1,5 %). A aquest increment cal afegir l'increment del 3,2 % de la despesa dels turistes acumulada fins al maig fins arribar als 3.641 milions d'euros.

Durant el 2018, continua la tendència a l'alça (+1,6 %) dels viatgers que pernocten a un establiment hotel·ler en relació amb el 2017, per arribar a 10,3 milions de persones. Les pernoctacions hotel·leres presenten un lleuger descens del 0,2 % respecte del 2017. La primera dada marca el màxim de la seva sèrie històrica d'ençà del 1999. L'evolució en el nombre de viatgers va ser positiva només a Mallorca, on els viatgers varen augmentar un 2,5 %.

A Menorca i Eivissa els descens és moderat (-2,8 % i -0,6 %, respectivament). Els preus hotel·lers mostren resultats positius i experimenten una pujada continuada des del mes d'abril del 2012 fins al desembre del 2018, només interrompuda per alguna dada negativa en temporada baixa.

Quant als apartaments, el 2018 mostraren menys dinamisme que els establiments hotel·lers quant a viatgers. Així, tant el nombre de pernoctacions com de viatgers presenta un lleuger descens (-4,3 % i -5,7 %, respectivament). Aquest fet es repeteix a cadascuna de les illes, i destaquen el descens de pernoctacions de Mallorca (-5,6 %) i el descens del nombre de viatgers de Menorca (-8,2 %).

Els resultats a l'inici de 2019 presenten disminucions, tant dels viatgers (12,8 %) com de les pernoctacions (-15,3 %) fins al maig del 2019 respecte al mateix període de l'any passat.

Els passatgers arribats entre el gener i el desembre de l'any 2018 a les Illes Balears per via aèria augmenten un 3,4 % en comparació amb l'any 2017. Així, durant l'any 2018 n'arriben 20,2 milions als aeroports de les Illes Balears, i continua la tendència a l'alça d'anys anteriors.

Entre els principals països emissors destaquen Espanya, Alemanya i Regne Unit, el dos primers amb un notable increment (9,8 % i 4,6 %, respectivament) mentre que el mercat britànic presenta un descens del 4,6 %. Durant els primers cinc mesos del 2019 el transport aeri a les Illes Balears continua creixent i augmenta un 5,9 % en comparació amb el mateix període de l'any passat.

En termes globals arriben més de 5,9 milions de passatgers a totes les illes, i això suposa un augment d'un 4,8 % a Mallorca i d'un 10,4 % a Eivissa. Contràriament, se'n produeix una disminució del 1,0 % a Menorca. Per principals països emissors, destaquen el mercat alemany, amb un fort increment (12,9 %), el nacional (4,4 %) i el britànic (3,8 %).

L'increment de passatgers per via marítima en línia regular (3,9 %) té lloc amb una intensitat similar a l'arribada de passatgers per via aèria. En destaca el creixement a Mallorca, amb una taxa de variació del 16,6 %, mentre que Menorca i Eivissa creixen a ritmes més moderats (2,2 % i 1,6 %, respectivament). Formentera és l'única de les illes que en presenta un lleuger retrocés (-0,5 %). Aquesta tendència continua amb una forta intensitat durant els quatre primers mesos del 2019, quan presenta un increment d'un 18,9 % respecte al mateix període de l'any passat.

Paral·lelament, el trànsit de passatgers en creuers turístics a les Illes Balears continua amb tendència a l'alça (un 13,2 % més) durant el 2018. En els quatre primers mesos de 2019, temporada baixa, es redueix l'arribada de passatgers en creuers, concretament, fins a l'abril se'n computa un decreixement del 23,1 %.

El 2018, el volum de negoci del sector, tal com reflecteix l'índex de **comerç al detall** (ICM), segueix la tendència marcada en l'exercici 2017 i continua suavitzant el ritme de creixement que tenia els anys precedents. D'aquesta manera, l'exercici 2018 es tanca amb un increment interanual de les vendes d'un 1,3 %; per tant, 0,8 punt percentuals per sota de la taxa interanual de l'any 2017 (2,1 %).

Contràriament, durant els primers mesos del 2019, el nivell de facturació presenta millors resultats que els del 2018. En els cinc primers mesos, la taxa de variació mitjana a les Illes se situa en un 3,3 % respecte del mateix període de l'any passat, 0,9 punts percentuals per damunt del valor registrat un any enrere.

L'ocupació en el sector del comerç al detall, el 2018, mostra un increment de l'ocupació, més distribuïda al llarg de l'any respecte del 2017 (la variació de la mitjana dels anys 2017 i 2018 coincideix en un 2,4 %). L'any 2018 comença (gener) amb valors de variació interanuals d'1,2 %, i registra, al desembre, una taxa interanual del 2,2 % (quasi 2 punts percentuals superior a la del mateix mes de l'any 2017).

L'augment del 2,4 % de l'exercici passat suposa, amb excepció de l'any 2016, una evolució en la línia o una millora de l'experimentada en els darrers 8 anys. Durant el 2019 l'ocupació en el sector manté el pols i en els primers cinc mesos del 2019 la taxa mitjana se situa en un 1,9 % interanual.

3.2 Preus de consum

La dada mensual de l'IPC dels darrers dotze mesos disponibles registra unes taxes interanuals de la inflació per sota del 2 % amb excepció dels mesos de juliol de l'any passat (2,0 %); concretament, el mesos de desembre de 2018, com també els de gener i febrer de 2019, coincideixen amb una variació interanual de l'IPC del 0,7 %, i seguidament, el mesos de març i abril en presenten taxes superiors a l'1 % (1,1 % i 1,2 % respectivament), i finalment, la taxa dels dos darrers mesos disponibles ha estat, al maig, del 0,4 % i, al juny, del 0,0 %.

Pel que fa a la variació interanual de l'índex per anys naturals (acumulat de l'any), l'any 2017 l'IPC a les illes experimentà un increment del 2,1 % (una dècima percentual per damunt de l'Estat); l'any 2018, de l'1,5 % (dues dècimes per sota de la dada nacional) i, en els primers sis mesos de l'any 2019, d'un 0,7 % (tres dècimes menys que la dada nacional).

Quant als grups de consum, pel que fa a la mitjana de l'any 2018, els més inflacionistes en taxa interanual són els corresponents a comunicacions (2,7 %); habitatge; aigua; electricitat, gas i altres combustibles (2,3 %), i restaurants i hotels (1,8 %). En canvi, tanquen l'exercici en negatiu els grups corresponents a transport (-1,7 %); oci i cultura (-0,6 %); mobles; articles de la llar i articles per al manteniment corrent de la llar (-0,4 %).

Pel que fa al període comprès entre el gener i el juny de 2019, les darreres dades disponibles de l'IPC reflecteixen, en termes de variació interanual acumulada, que els grups que experimenten les pujades més significatives són: restaurants i hotels (5,8 %), transports (3,2 %) i comunicacions (1,2 %). Per contra, els sectors que presenten les taxes més baixes són: habitatge; aigua; electricitat, gas i altres combustibles (-3,5 %); vestimenta i calçat (-2,4 %), i oci i cultura (0,3 %).

A les Illes, la inflació subjacent al llarg del 2018 presenta una tendència decreixent bastant marcada. S'inicia l'any amb dades mensuals per damunt de l'1 % i que arriben fins al mes de juny; en la segona meitat de l'any, la taxa interanual davalla gradualment i passa del 0,8 % en el mes de juliol fins al 0,5 % en el mes de desembre.

Durant el primer semestre del 2019, sense considerar els seus components més volàtils, la inflació roman en nivells baixos i s'estabilitza al voltant de taxes entre el 0,3 % i el 0,6 %, sense presentar fluctuacions gaire rellevants. La darrera dada corresponent al mes de juny se situa en un 0,5 % interanual.

D'altra banda, la Comissió Europea, en el Pronòstic Econòmic Europeu publicat en el mes de juliol —European Economic Forecast Summer 2019 (Interim)¹—, calcula que el 2019 els preus a Espanya evolucionaran a la baixa i la variació interanual de l'IPC harmonitzat se situarà en un 0,9 % (l'any 2018 tancà amb una dada de l'1,7 %).

Aquesta evolució es troba motivada en part per l'efecte de l'evolució dels preus del petroli. El mateix organisme estima l'evolució de l'IPC harmonitzat de la zona euro l'any 2019 en un 1,3 %. Pel que fa a l'any 2020, s'estima una dada a Espanya del 1,2 %, i en la zona euro una dècima percentual superior. Altrament, amb vistes a l'avaluació del creixement real, d'acord amb les previsions de l'Actualización del Programa de Estabilidad 2018 2022², publicades pel Ministeri d'Hisenda, el 2019 la variació del defactor del PIB se situarà en l'1,6 %, i el 2020, en l'1,7 %.

3.3 Mercat laboral

La població activa de les Illes suma 633.200 persones el 2018, fet que representa un increment del 3,1 % respecte a la xifra del 2017. Es tracta per tant del major valor en tota la sèrie històrica. La població inactiva, per la seva banda, experimenta un increment de l'1,7 % i assoleix les 349.600 persones, tendència que s'accentuarà els pròxims anys pel progressiu envelliment de la població.

Pel que fa a les dades de la TGSS, el 2018 l'afiliació presenta un total de 496.712 treballadors d'alta a la Seguretat Social. En termes interanuals, aquesta xifra ha experimentat un augment d'un 3,4 %.

Per segon any consecutiu la xifra d'afiliació del 2018 assoleix el valor més alt de tota la sèrie estudiada (des de 1996), i a més ja supera amb escreix la xifra d'afiliats d'altres anys considerats d'expansió econòmica.

En detall, el nombre d'afiliats és un 9 % superior al del 2007, diferència que s'incrementa fins el 21 % en comparació amb el resultat de 2014. Segons la mateixa font, la població afiliada durant el 2018 (3,4 %) creix a un ritme inferior al nombre total d'hores efectives treballades (un 6,2 % en el cas dels assalariats).

En aquest sentit, i segons les dades de l'Ibestat, l'afiliació equivalent a temps complet creix un 4,9 % el darrer any; és a dir, a més d'haver-hi més persones fent feina, també n'augmenten les hores treballades. En els dos primers trimestres del 2019, l'augment de la jornada equivalent és d'un 2 %. Les dades dels primers sis mesos del 2019 mostren com les Illes Balears continuen consolidades com una de les comunitats autònomes més dinàmiques.

El mes de juny de 2019 l'afiliació mitjana de Balears se situa un 15,6% per sobre de la xifra del juny del 2008, mentre que en el conjunt Espanya just se situa un 0,8 % per sobre. Per al 2020 la previsió de creixement de l'ocupació és d'un 1,8 %.

D'altra banda, per primera vegada la xifra d'atur del 2018 se situa per sota de la xifra del 2008, encadena sis anys consecutius de descensos interanuals i se situa en les 48.641 persones inscrites a les oficines del SOIB, un 5,5 % menys que el 2017. Balears es caracteritza per ser la comunitat autònoma on la caiguda de l'atur ha estat més intensa.

De fet, és l'única comunitat autònoma amb una xifra d'atur registrat inferior al 2008, perquè en el conjunt d'Espanya encara es troba un 29,1 % per sobre. Les Illes Balears tanquen el 2018 amb una taxa d'atur de l'11,5 %, significativament per sota la taxa del conjunt d'Espanya (15,2 %), i encadenen sis anys consecutius de descensos. En el tercer trimestre del 2018 es va situar en el 7,2 %, la taxa més baixa des del 2007.

El bon ritme dels indicadors laborals a les Illes Balears evoluciona paral·lelament al teixit empresarial. D'acord amb les dades del Directori Central d'Empreses (DIRCE) de l'INE, el dia 1 de gener del 2018 hi havia 96.638 empreses actives a les Illes Balears, un 3,8 % més que el 2017, i se'n mantén el creixement per quart any consecutiu.

Segons les dades de la Tresoreria, les empreses d'alta a la Seguretat Social a les Illes són 44.550 el 2018, un 1,9 % més que un any enrere. I durant els sis primers mesos del 2019 augmenten un 0,7 % els comptes de cotització inscrits al règim general respecte al mateix període de l'any anterior.

Fonts

¹ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/ip108_en.pdf

² http://www.mineco.gob.es/stfls/mineco/comun/pdf/190430_np_progrdest.pdf

4 Annex. Quadres de previsions

Creixement del VAB per branques. Variació interanual a preus constants en %										
Branca	2016	2017	2018 (e)	2019 (p)	2020 (p)	2018 (e)				2019 (a)
						I	II	III	IV	I
Sector agropesquer	2,3	1,7	0,9	0,0	0,9	1,8	1,4	0,7	-0,3	-0,4
Indústria	2,6	2,1	1,4	1,1	1,4	1,6	1,3	1,4	1,1	0,9
Construcció	3,5	3,6	3,5	3,7	3,3	3,6	3,4	3,5	3,6	3,7
Serveis	4,3	3,9	2,7	2,5	2,1	3,1	2,7	2,6	2,4	2,2
Illes Balears	4,1	3,8	2,7	2,5	2,1	3,1	2,7	2,6	2,4	2,2

Font: Direcció General de Model Econòmic i Ocupació

e: estimació.

a: avanç.

p: previsió.

Participació prevista de cada branca en el VAB	
Branca	Any 2019
Sector agropesquer	1,62%
Indústria i energia	5,22%
Construcció	7,64%
Serveis	85,53%
Illes Balears	100%

Font: Direcció General de Model Econòmic i Ocupació

Creixement del PIB/VAB real, comparativa amb l'entorn i amb altres organismes					
	2016	2017	2018	2019	2020
Unió Europea (UE-28)	2,0	2,5	2,0	1,4	1,6
Regne Unit	1,8	1,8	1,4	1,3	1,3
Zona Euro	1,9	2,4	1,9	1,2	1,4
Alemanya	2,2	2,2	1,4	0,5	1,4
Espanya	3,2	3,0	2,6	2,3	1,9
Illes Balears (DGOE)	4,1	3,8	2,7	2,5	2,1
Illes Balears (BBVA Research)	4,4	2,4	2,2	2,0	1,6
Illes Balears (FUNCAS)		2,4	2,3	2,0	
Illes Balears (CEPREDE)				2,7	
Illes Balears (Hispalink)				2,2	2,1

Font: Comissió Europea (Interim Forecast Summer), Direcció General d'Ocupació i Economia, BBVA Research (Observatorio Regional 2T19 - Maig 2019), FUNCAS (Juny 2019), CEPREDE (Abril 2019) i Hispalink (Juliol 2019)

Diferencial de creixement Illes Balears amb...					
(en punts percentuals)	2016	2017	2018	2019	2020
Zona Euro	2,2	1,4	0,8	1,3	0,7
Espanya	0,9	0,8	0,1	0,2	0,2

Font: Comissió Europea (Interim Forecast Summer) i Direcció General d'Ocupació i Economia.

PIB Nominal de les Illes Balears					
	2016	2017	2018 (e)	2019 (p)	2020 (p)
PIB Nominal (Milions d'€)	29.134,1	30.435,9	31.490,8	32.750,4	33.732,9
Variació PIB Nominal (%)	5,5%	4,5%	3,5%	4,0%	3,0%

Font: Direcció General de Model Econòmic i Ocupació a partir de dades de l'INE i del Ministeri d'Economia i Empresa.

(p): Previsió
(e): Estimació

G CONSELLERIA
O MODEL ECONÒMIC,
I TURISME I TREBALL
B DIRECCIÓ GENERAL
/ MODEL ECONÒMIC
I OCUPACIÓ

**INFORME SOBRE LAS
PREVISIONES
MACROECONÓMICAS DEL
PRESUPUESTO 2020 DE ILLES
BALEARS**

INFORME 66/19

La Autoridad Independiente de Responsabilidad Fiscal (AIReF) nace con la misión de velar por el estricto cumplimiento de los principios de estabilidad presupuestaria y sostenibilidad financiera recogidos en el artículo 135 de la Constitución Española.

Contacto AIReF:

C/José Abascal, 2, 2º planta. 28003 Madrid, Tel. +34 910 100 599

Email: Info@airef.es.

Web: www.airef.es

Esta documentación puede ser utilizada y reproducida en parte o en su integridad citando necesariamente que proviene de la AIReF

ÍNDICE

1	Introducción	4
2	Análisis de las Previsiones macroeconómicas	6
2.1	Criterios de aval.....	7
2.2	Análisis de las previsiones.....	7
3	Recomendaciones y consejos de buenas prácticas.....	8
4	ANEXO METODOLÓGICO.....	11

RESUMEN EJECUTIVO

Siguiendo lo establecido en la LO 6/2013 de creación de la AIReF, las previsiones macroeconómicas que se incorporen en los proyectos de presupuestos de las Administraciones Públicas deben contar con un informe de la AIReF indicando si han sido avaladas o no.

Este informe valora las previsiones macroeconómicas que acompañarán al anteproyecto de presupuestos de 2020 de Illes Balears, por ser previsiones diferenciadas de las del conjunto de la economía española. Se evalúan las previsiones de PIB y Empleo, analizando la presencia de sesgos. Se considerará que existe un sesgo en la previsión de una variable si ésta se sitúa fuera del intervalo de previsión del modelo econométrico utilizado para contrastarla.

Además, las previsiones macroeconómicas analizadas se evalúan a la luz de los requisitos aplicables a los marcos presupuestarios de los Estados miembros de la UE, como especifica en su artículo 4 la Directiva 2011/85/UE, de 8 de noviembre de 2011.

Como resultado de su análisis, la AIReF avala como probables las previsiones macroeconómicas para 2020 de Illes Balears, al no tener sesgos al alza la previsión del PIB, que es la única que se ha proporcionado.

Se constata que se ha cumplido la recomendación que se hizo en el informe del 20 de diciembre de 2018, de remitir a la AIReF con anterioridad a la publicación del proyecto de presupuestos la información sobre las previsiones macroeconómicas que lo sustentan y la correspondiente petición de aval. Asimismo, se señala que se ha seguido el consejo buenas prácticas de hacer referencia explícita en la documentación aportada a los modelos y parámetros utilizados en sus previsiones macroeconómicas.

No obstante, se señala la siguiente recomendación:

1. Que se proporcione en la medida de lo posible información sobre las previsiones de empleo, además de las de PIB que ya se aportan.

Además, para disponer de información más homogénea y facilitar la comparabilidad, se añade el siguiente consejo de buenas prácticas:

1. Que se incluyan previsiones de empleo en términos de Contabilidad Regional.

1 Introducción

La AIREF tiene el mandato de elaborar un informe sobre las previsiones macroeconómicas que se incorporen en los proyectos de presupuestos de todas las Administraciones Públicas, informe que indicará si las previsiones son o no avaladas por la misma, según disponen los artículos 14 de su Ley Orgánica y 12 de su Estatuto Orgánico. Sin embargo, en el caso de que cualquier Administración Pública incorpore o aplique en sus presupuestos un conjunto de previsiones que se correspondan de forma exacta con las incorporadas por otra Administración Pública en cuyo ámbito territorial aquélla se integra, y que hubieran sido avaladas previamente por la AIREF, no es necesaria la emisión de un informe específico, sino que bastará hacer constar esa circunstancia expresamente en el propio proyecto de presupuestos.

Este informe valora las previsiones para 2020 de Illes Balears, que ha publicado un cuadro macroeconómico diferenciado del de España.

Las previsiones macroeconómicas analizadas se evalúan a la luz de los requisitos aplicables a los marcos presupuestarios de los Estados miembros de la UE, como especifica en su artículo 4 la Directiva 2011/85/UE, de 8 de noviembre de 2011. El artículo 14 de la Ley Orgánica 6/2013 de creación de la AIREF manda que el informe de previsiones macroeconómicas de la AIREF valore la adecuación de las previsiones realizadas a esos requisitos. Este informe interpreta que, en el caso de las Comunidades Autónomas, estos requisitos se traducen en las siguientes consideraciones:

- i. Ser realistas y utilizar la información más actualizada.
- ii. Estar basadas en el escenario macro-presupuestario más probable o en un escenario más prudente.
- iii. Ser comparadas con las previsiones de otros órganos independientes.
- iv. Incluir las metodologías, los supuestos y los parámetros pertinentes que sostengan dichas previsiones.

Este informe evalúa las previsiones macroeconómicas de PIB y de empleo, analizando la presencia de sesgos. Se considerará que existe un sesgo en la previsión de una variable si ésta se sitúa fuera del intervalo de previsión del modelo econométrico utilizado para contrastarla. El modelo estimado incorpora información relevante respecto al crecimiento a nivel agregado, así como procedente de indicadores regionales complementarios. El intervalo de confianza alrededor de la estimación central se define en términos probabilísticos, incluyendo el 60% de todas las sendas posibles (recogiendo todas las sendas que se encuentren entre el percentil 20 y el 80)¹ A diferencia del análisis realizado para las previsiones a nivel agregado, este informe no incluye una evaluación ex-post de las previsiones de años pasados, ya que las previsiones macroeconómicas de las CCAA son muy heterogéneas y además no se suele disponer de un desglose por componentes de demanda.

Cabe señalar que el presente informe se ha emitido una vez se ha recibido la información sobre las previsiones macroeconómicas y la correspondiente petición de aval por parte de la Comunidad Autónoma, cumpliendo con la Ley Orgánica 6/2013, del 14 de noviembre.

¹ Todos los detalles pueden consultarse en el Anexo Metodológico.

2 Análisis de las Previsiones macroeconómicas

2.1 Criterios de aval

Los criterios para avalar las previsiones de PIB y de empleo de aquellas CCAA que han realizado una previsión diferenciada de la oficial para el conjunto de la economía española son los siguientes:

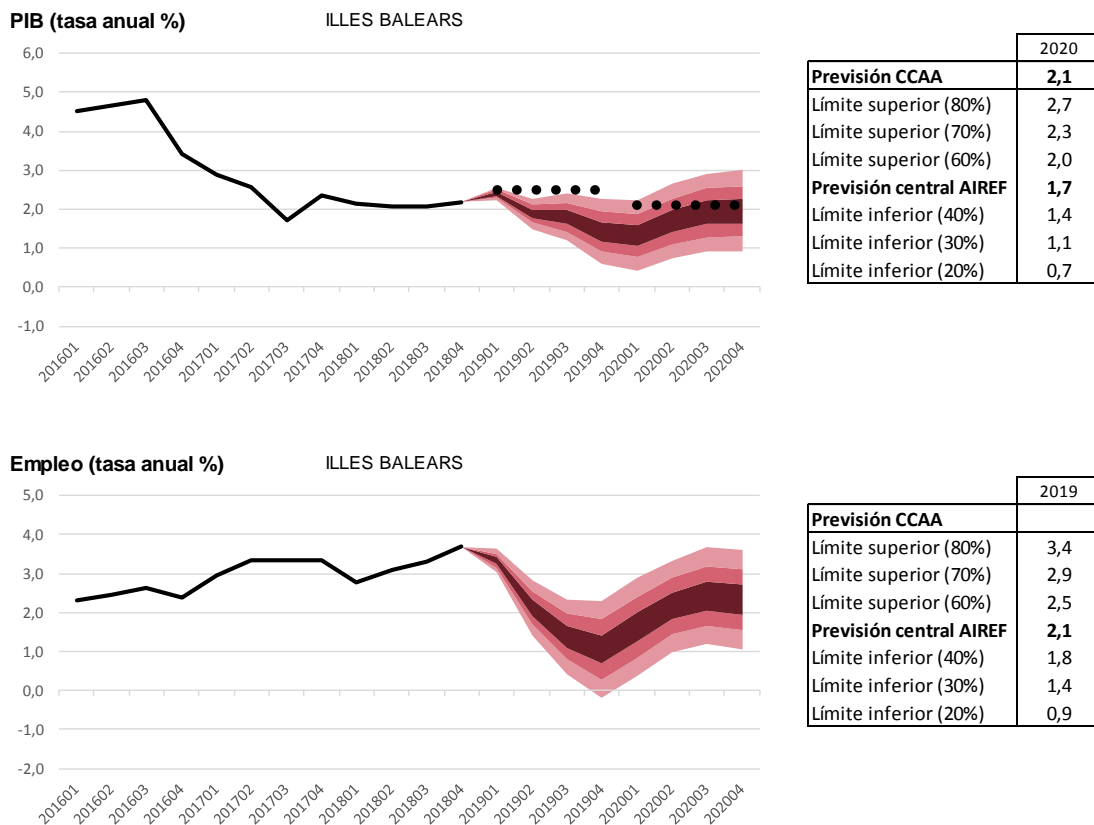
- Las previsiones no serán avaladas si tienen un sesgo al alza en ambas variables (por encima del percentil 80).
- Serán avaladas como poco probables si tienen un sesgo al alza en una de las dos variables.
- Serán avaladas como probables si no tienen sesgos al alza, y
- Serán avaladas como prudentes si se encuentran en la zona media o baja del intervalo de confianza para ambas variables, incluyendo la posibilidad de que existan sesgos a la baja. La zona media queda definida por los valores que se encuentran entre el percentil 40 y el 60, la baja por debajo del percentil 40 y el sesgo a la baja hace referencia a aquellos valores fuera de intervalo (por debajo del percentil 20).

2.2 Análisis de las previsiones

La AIReF avala como probables las previsiones macroeconómicas para 2020 de Illes Balears, al no tener sesgos al alza la previsión del PIB, que es la única que se proporciona. Los detalles respecto a los intervalos de confianza, así como la propia previsión de la CCAA están recogidos en el cuadro que

acompaña a la figura 1, para el PIB y el Empleo respectivamente. En ellos puede verse como las previsiones de PIB para Illes Balears se sitúa dentro de los intervalos de confianza.

FIGURA 1. Previsiones de crecimiento del PIB y empleo

Nota: la línea punteada representa la predicción proporcionada por la correspondiente CCAA
 Fuente: AIREF

En cuanto al resto de requisitos aplicables definidos anteriormente, su cumplimiento es heterogénea:

- Las previsiones hacen uso de la información más actualizada disponible, y especifican los supuestos exógenos de base.
- Las previsiones analizadas incluyen la comparación con otras previsiones de organismos independientes.
- Se ha proporcionado información sobre los modelos utilizados para la previsión en la información remitida.
- No se ha proporcionado previsión de empleo.

3 Recomendaciones y consejos de buenas prácticas

A la luz del análisis llevado a cabo, la AIREF señala la siguiente recomendación:

1. Que se proporcione en la medida de lo posible información sobre las previsiones de empleo, además de las de PIB que ya se aportan.

Además, para disponer de información más homogénea y facilitar la comparabilidad, se añade el siguiente consejo de buenas prácticas:

1. Que se incluyan previsiones de empleo en términos de Contabilidad Regional.

4 ANEXO METODOLÓGICO

La metodología cuantitativa utilizada combina tres tipos de información estadística disponible para el análisis regional:

- los datos mensuales de indicadores de coyuntura desagregados a nivel territorial;
- los datos anuales compilados en términos de contabilidad nacional por la Contabilidad Regional de España (CRE) y;
- las estimaciones para el conjunto nacional publicadas por la Contabilidad Nacional Trimestral (CNTR).

De esta forma, se combina la rapidez y actualidad de los indicadores de coyuntura, la información estructural proporcionada por la CRE y la referencia nacional que asegura la consistencia de las estimaciones regionales individuales.

Con el fin de poder integrar estas fuentes de información diversas tanto en sus procedimientos de compilación como en su calendario de publicación (mensual, trimestral y anual) se ha diseñado un procedimiento en tres etapas que permite integrarlas de una forma econométricamente sólida y operativa, véase Cuevas *et al.* (2013).

La primera etapa consiste en la extrapolación de los indicadores de coyuntura a nivel regional mediante sus representaciones ARIMA univariantes. Estas series extrapoladas son corregidas de efectos estacionales y de calendario siguiendo la misma metodología utilizada por la CNTR. Finalmente, las correspondientes señales de coyuntura son fusionadas mediante técnicas de análisis factorial dando lugar a un índice sintético trimestral para cada una de las Comunidades Autónomas.

En la segunda etapa se integran la relevancia coyuntural y rapidez de los indicadores, materializada en el índice sintético estimado en la etapa anterior, con la solidez estructural de las estimaciones de la CRE en tres dimensiones principales:

- Consistencia, para cada región, entre el agregado macroeconómico (PIB, empleo) y sus componentes.
- Coherencia, para cada región, entre las estimaciones de sus operaciones en términos nominales (a precios corrientes) y de volumen (índices encadenados).
- Coherencia, para el conjunto de las regiones, entre las estimaciones individuales y la del total nacional (consistencia transversal).

La utilización de métodos de benchmarking (desagregación temporal) permite estimar series del agregado (PIB, empleo) de frecuencia trimestral para cada una de las Comunidades Autónomas utilizando la información coyuntural condensada en los índices sintéticos de alta frecuencia regionales y dando lugar a series consistentes temporalmente con las series anuales de la CRE.

Finalmente, en la tercera etapa, se asegura la coherencia transversal entre las estimaciones trimestrales del agregado macroeconómico (PIB, empleo) elaboradas para cada una de las Comunidades Autónomas con la información proporcionada a nivel nacional por la CNTR. Nuevamente, se utilizan técnicas de benchmarking (desagregación temporal multivariante) para garantizar la consistencia transversal sin perder la consistencia temporal alcanzada en la etapa anterior.

En el caso específico del PIB, la consistencia temporal requiere tener en cuenta el carácter no aditivo de las medidas de volumen encadenado utilizadas por la Contabilidad Nacional. Este requisito obliga a obtener los eslabones de cada Comunidad Autónoma y de España (flujos trimestrales y anuales valorados a los precios medios del año precedente); aplicar los procedimientos de benchmarking a dichas variables y reconstruir los índices de volumen mediante las fórmulas de encadenamiento utilizadas por la CNTR.

Referencias

Abad, A., Cuevas, A. y Quilis, E.M. (2009) "[Índices trimestrales de volumen encadenados, ajuste estacional y benchmarking](#)", Instituto de Estudios Fiscales, Papeles de Trabajo, n. 05/09.

AIReF (2017a) "Informe sobre las líneas fundamentales de los presupuestos para 2018 de las Comunidades Autónomas", Autoridad Independiente de Responsabilidad Fiscal.

AIReF (2017b) "Informe sobre las líneas fundamentales de los presupuestos para 2018 de las Comunidad Autónoma de Cataluña", Autoridad Independiente de Responsabilidad Fiscal.

Caporello, G. y Maravall, A. (2004) "[Program TSW. Revised manual](#)", Banco de España, Occasional Paper n. 0408.

Cuevas, A. y Quilis, E.M. (2015) "[Quarterly regional GDP flash estimates for the Spanish economy \(METCAP model\)](#)", AIReF, Documento de Trabajo 3/ 2015.

Cuevas, A., Quilis, E.M. y Espasa, A. (2013) "[Combining benchmarking and chain-linking for short-term regional forecasting](#)", Departamento de Estadística, Universidad Carlos III de Madrid, Working Paper n. 11/41.

Gómez, V. y Maravall, A. (1996) "[Programs TRAMO and SEATS](#)", Banco de España, Working Paper n. 9628.

El Presidente de la AIReF

José Luis Escrivá